

## ONLAYN KREDITLASH VA P2P PLATFORMALARI: HUQUQIY XAVFLARNI VA TARTIBGA SOLISHGA MUVOFIQLIKNI BAHOLASH.

*Toshkent davlat yuridik universiteti magistratura va sirtqi ta'lim  
fakulteti birinchi bosqich talabasi*  
**Qaxxorova Mahfuza Erkin Qizi**

**Annotatsiya:** Ushbu maqola hozirgi inson ehtiyojlari kundan kunga qulaylik, oson va tez bajarilishi kerak bo'lgan turli masofadan boshqariladigan xizmatlarga ortib boryotgan bir paytda, uydan chiqmasdan turib, ortiqcha sarf xarajatlar, ovoragarchiliklarsiz va eng asosiysi hech kimga iltimos qilmasdan turib mikrocredit olish eng yaxshi vosita bo'lib hayotimizga kirib kelayotganligi va bir paytning o'zida uning kamchiliklari haqida so'z boradi. Darhaqiqat, ijtimoiy munosabatlar masofaviy tizim orqali hal bo'lar ekan, unda xavfsizlik va ishonchlilik eng birinchi omil bo'lib boradi. Chunki tizimdagi har xil hakkerlar va firibgarlar unga tahdid qila boshlaydi. Aynan shunday xavf-xatarlarga yo'l qo'yib, P2P ilovalaridan foydalanish qanchalar ahamiyatli, undan foydalanishda qonuniy himoya chora-tadbirlarini qo'llash haqida kengroq tushunchalar va asosiy ma'lumotlarga ega bo'lish mumkin.

**Абстрактный:** Эта статья является прямым и лучшим инструментом для людей, которым необходим легкий ежедневный комфорт и неотложная помощь, выходя из дома и потребляя энергию. lib входит в нашу жизнь и в один момент говорит о своем вреде. Фактически, пока социальная коммуникация осуществляется через удаленную систему, ее надежность становится первым фактором. Потому что различные хакеры и мошенники в системе наносят ей вред. Именно за счет допуска таких рисков информация о программах обучения P2P может быть более широко интегрирована, а базовая информация о применении мер по сохранению – в большем количестве загрузок.

**Abstract:** This article is a direct and best tool for people who need easy day-to-day comfort, and emergency assistance, while leaving the house and consuming energy. lib enters our lives and at one point talks about its harm. In fact, as long as social communication is solved through a remote system, the reliability of it becomes the first factor. Because various hackers and fraudsters in the system harm it. It is by allowing such risks that information about P2P training programs can be more broadly integrated and basic information about the application of conservation measures in more downloads.

**Kalit so'zlar:** P2P ilovalari, onlayn kreditlash, komissiyalar, pul yuvish, AML dasturiy platformasi, defoltlar, Strukturaviy potentsial, crowdfunding.

Peer-to-peer (P2P) kreditlash jismoniy shaxslarga to'g'ridan-to'g'ri boshqa shaxslardan kredit olish imkonini beradi va moliyaviy institutni vositachi sifatida olib tashlaydi. P2P kreditlashni osonlashtiradigan veb-saytlar moliyalashtirishning muqobil usuli sifatida qabul qilinishini sezilarli darajada oshirdi. P2P kreditlash "ijtimoiy kreditlash" yoki "olomon krediti" sifatida ham tanilgan bo'lib, hozirgacha bir qancha qulayliklarni yaratmoqda, Ular qatoriga quyidagilar kiradi:

- Peer-to-peer (P2P) kreditlash - bu odamlarga bank orqali amalga oshirish shart bo'lmagan, bir-birlaridan qarz berish yoki pul olish imkonini beradigan moliyaviy texnologiya shakli .

- P2P kredit veb-saytlari qarz oluvchilarni to'g'ridan-to'g'ri investorlar bilan bog'laydi. Sayt tariflar va shartlarni belgilaydi va tranzaktsiyalarni amalga oshiradi.

- P2P kreditorlari - bu bank jamg'arma hisobvarag'idan yoki depozit sertifikatidan olgandan ko'ra o'zlarining naqd pul jamg'armalaridan yaxshiroq daromad olishni xohlaydigan individual investorlar.

- P2P qarz oluvchilar an'anaviy banklarga muqobil yoki pastroq foiz stavkasini qidiradilar.

- P2P kreditlari uchun standart stavkalar an'anaviy moliyaga qaraganda ancha yuqori. Natijada qarz beruvchi pul tikishdan ancha manfaatdor[1].  
<https://www.investopedia.com/terms/p/peer-to-peer-lending.asp>

P2P kreditlashning ikki jihati uning o'sishiga yordam berdi. Birinchidan, biznesni yuritish xarajati past, chunki P2P kreditlash platformalarining ishlashi uchun jismoniy mavjudlik yoki inson resurslariga ehtiyoj kam. Bundan tashqari, global moliyaviy inqirozdan keyin bank qoidalari va bank faoliyatini nazorat qilish tobora kuchayib borayotgan bo'lsa-da, P2P kreditlash platformalarining faoliyati ushbu qoidalarga bo'ysunmaydi. P2P kreditlash bank kreditidan farqli xavflarni keltirib chiqaradi. P2P kreditlashning xatarlarini to'g'ri tushunish uchun uning tuzilishi va huquqiy tartiblarini diqqat bilan tahlil qilish kerak. Xususan, qonuniy tartibga qarab, P2P kreditlash platformasining ishlamay qolishi uning investorlari uchun kutilmagan yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. P2P kreditlashning yaxshi rivojlanishi uchun investorlar uchun ushbu xavflarni kamaytirish kerak. P2P kredit veb-saytlari qarz oluvchilarni to'g'ridan-to'g'ri kreditorlar bilan bog'laydi. Har bir veb-sayt tariflar va shartlarni belgilaydi va tranzaksiyani amalga oshiradi. Aksariyat saytlarda talabnoma beruvchining kreditga layoqatlilikiga qarab keng foiz stavkalari mavjud. Birinchidan, investor sayt bilan hisob ochadi va kreditlarga tarqatish uchun pul mablag'larini kiritadi. Kredit talabgori talabnoma beruvchi to'laydigan foiz stavkasini belgilaydigan xavf toifasi tayinlangan moliyaviy profilni joylashtiradi. Kredit talabgori takliflarni ko'rib chiqishi va ulardan birini qabul qilishi mumkin. (Ba'zi abituriyentlar o'z so'rovlarini bo'laklarga bo'lib, bir nechta takliflarni qabul qiladilar.) Pul o'tkazmasi va oylik to'lovlar platforma orqali amalga oshiriladi. Jarayon to'liq avtomatlashtirilgan bo'lishi mumkin yoki kreditorlar va qarz oluvchilar savdolashishni tanlashlari mumkin.

Ba'zi saytlar qarz oluvchilarning alohida turlariga ixtisoslashgan. Moliyaviy doira, P2P kredit sayti orqali qarz berishni istagan odamlar, odatdagi banklar singari, o'z qarz oluvchilari o'z kreditlarini to'lamay qolishi ehtimolini hisobga olishlari kerak. P2P kreditlash platformalarida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, defoltlar an'anaviy moliya institutlariga qaraganda ancha keng tarqalgan, ba'zan esa 10% dan oshadi. Masalan, kichik biznesga e'tibor qaratadi. Barcha operatsiyalar maxsus onlayn platforma orqali amalga oshiriladi. Quyidagi bosqichlar umumiy P2P kreditlash jarayonini tavsiflaydi:

1. Kredit olishga qiziqqan potentsial qarz oluvchi peer-to-peer kreditlash platformasida onlayn ariza to'ldiradi.

2. Platforma arizani baholaydi va talabnoma beruvchining risk va kredit reytingini aniqlaydi. Keyin ariza beruvchiga tegishli foiz stavkasi tayinlanadi.

3. Ariza ma'qullanganda, talabnoma beruvchi o'zining kredit reytingi va belgilangan foiz stavkalari asosida investorlardan mavjud variantlarni oladi.

4. Ariza beruvchi taklif qilingan variantlarni baholashi va ulardan birini tanlashi mumkin.

5. Ariza beruvchi davriy (odatda oylik) foiz to'lovlarini to'lash va asosiy qarzni muddatidan keyin qaytarish uchun javobgardir [2].  
<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/wealth-management/p2p-peer-to-peer-lending/>

Onlayn platformani qo'llab-quvvatlaydigan kompaniya taqdim etilgan xizmatlar uchun qarz oluvchilar va investorlar uchun haq oladi. P2P kredit saytini ko'rib chiqayotgan har qanday iste'molchi yoki investor tranzaksiya to'lovlarini ham tekshirishi kerak. Har bir sayt har xil tarzda pul ishlaydi, ammo to'lovlar va komissiyalar qarz beruvchidan, qarz oluvchidan yoki ikkalasidan olinishi mumkin. Banklar singari, saytlar ham kredit olish uchun to'lovlar, kechiktirilgan to'lovlar va qaytarilgan to'lovlarni olishlari mumkin. Peer-to-peer kreditlash omonat hisobvarag'i yoki depozit sertifikatiga qaraganda xavfliroqdir, lekin foiz stavkalari ko'pincha ancha yuqori. Buning sababi shundaki, peer-to-peer kreditlash saytiga sarmoya kiritgan odamlar odatda banklar yoki boshqa moliya institutlari tomonidan o'z zimmasiga oladigan xavfning katta qismini o'z zimmalariga olishadi. Shularni inobatga olib, P2P platformasida onlayn kreditlashning umumashtiruvchi kamchiliklarini sanab o'tish lozim. Kredit xavfi: Tengdosh kreditlari yuqori kredit risklariga duchor bo'ladi. P2P kreditlari uchun murojaat qilgan ko'plab qarz oluvchilar past kredit reytinglariga ega, bu ularga bankdan an'anaviy kredit olishga imkon bermaydi. Shuning uchun, qarz beruvchi o'z kontragentining sukut bo'yicha ehtimolini bilishi kerak.

• Sug'urta/davlat himoyasi yo'q: Hukumat qarz oluvchining majburiyatini bajarmagan taqdirda kreditorlarga sug'urta yoki himoyaning har qanday shaklini taqdim etmaydi. Qonunchilik: Ba'zi yurisdiksiyalar tengdoshga kredit berishga ruxsat bermaydi yoki bunday xizmatlarni taqdim etuvchi kompaniyalardan investitsiya qoidalariga rioya qilishni talab qiladi. Shu sababli, tengdoshga kreditlash ba'zi qarz oluvchilar yoki kreditorlar uchun mavjud bo'lmasligi mumkin.

Ushbu platformalar qulaylik va tezkorlikni taklif qilsa-da, ular qarz beruvchilar tomonidan qarz oluvchilarga nisbatan ta'qib va ortiqcha bosim holatlariga olib keldi. Ushbu maqola onlayn kreditorlar tomonidan ta'qib qilinishining huquqiy jihatlarini, qarz oluvchilar uchun mavjud bo'lgan himoyalarni va kreditlash platformalarining mas'uliyatini o'rganadi. Qarz oluvchilar o'z qarzlarini to'lamasalar, kreditorlar tabiiy ravishda pullarini qaytarishga harakat qilishadi. Biroq, qo'llaniladigan usullar qonuniy chegaralar ichida bo'lishi kerak:

1. Adolatsiz yig'ish amaliyoti : Ba'zi onlayn kreditorlar tinimsiz qo'ng'iroqlar, xabarlar yoki hatto tahdidlar kabi tajovuzkor taktikalarga murojaat qilishadi. Bu usullar alamli va ko'p yurisdiksiyalarda noqonuniy bo'lishi mumkin.

2. Maxfiylik buzilishi : Qarz oluvchining roziligisiz qarz oluvchining qarz holatini uchinchi shaxslarga, xoh u oilasi, do'stlari yoki ish beruvchilariga oshkor qilish shaxsiy hayotga jiddiy tajovuz bo'lishi mumkin.

3. Tahdidlar va qo'rqitish : Har qanday tahdid shakli, xoh u jismoniy zarar yoki tuhmat, nafaqat axloqiy emas, balki ko'p joylarda noqonuniy hisoblanadi.

Peer-to-peer kreditlashning yana bir xavfi shundaki, sizning badallaringiz Moliyaviy xizmatlar uchun kompensatsiya sxemasi (FSCS) bilan qamrab olinmaydi. Bu shuni anglatadiki, moliyaviy mahsulotning boshqa ko'plab shakllaridan farqli o'laroq, provayderingiz moliyaviy qiyinchiliklarga duch kelsa, siz hech qanday pulni qaytarib ololmaysiz. Biroq, barcha P2P kredit provayderlari biror narsa noto'g'ri bo'lgan taqdirda sizni himoya qilish uchun tartibga solinadigan rejalarga ega bo'lishi kerak. Shu holatda onlayn qarz oluvchilar uchun huquqiy himoya zarur bo'ladi. Ularni huquqiy himoya qilish quyidagilar bo'lishi mumkin va bir nechta yurisdiksiyalar onlayn kreditlashda suiiste'mol qilish potentsialini tan oldilar va qonuniy kafolatlarni amalga oshirdilar:

- Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi qonunlar : Bu qonunlarda ko'pincha kreditorlar tomonidan nohaq ta'qib qilish va qo'rqitishni taqiqlovchi qoidalar mavjud. Ular, shuningdek, qarz beruvchi qarz oluvchi bilan qachon va qanchalik tez-tez bog'lanishi mumkinligi bo'yicha ko'rsatmalarni o'rnatishi mumkin.

- Ma'lumotlar maxfiyligi to'g'risidagi qonunlar : Bular qarz oluvchilarni shaxsiy va moliyaviy ma'lumotlarini ruxsatsiz oshkor qilishdan himoya qiladi.

- Nazorat qiluvchi organlar : Ko'pgina mamlakatlarda moliyaviy institutlarni, shu jumladan onlayn kreditorlarni nazorat qiluvchi tartibga soluvchi organlar mavjud. Ushbu organlar shikoyatlarni qabul qilishi va tekshirishi, qonun hujjatlarini buzgan kreditorlarga nisbatan chora ko'rishini mumkin [3]. <https://www.respicio.ph/features/online-lending-harassment>

Bundan tashqari eng katta muammo onlayn kreditlash pul yuvish kabi jinoyatlar ko'payishiga olib keladi. P2P pul yuvish xavfi, birinchi navbatda, onlayn moliyaviy xizmatlar bilan bog'liq anonimlik va moliyaviy xizmatlarning nisbatan yangi turlarida tartibga solinmaganligidan kelib chiqadi. Kraudfanding va P2P pul yuvish xavfi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Mijozlarning identifikatorlari: Kredit olish uchun ariza berish yoki pul mablag'larini kraudfanding loyihalariga onlayn tarzda o'tkazish orqali jinoyatchilar o'zlarining shaxsiy ma'lumotlarini yashirishlari va AML choralari qo'zg'atmasliklari mumkin. Pul yuvish bilan shug'ullanuvchilar xizmatlardan foydalanish uchun o'z arizalarida aldamchi bo'lishi yoki ularning nomidan proksi-serverlardan foydalanishini tashkil qilishi mumkin.

Xizmatning qonuniyligi: Jinoyatchilar qonunga xilof ko'rinadigan kompaniya uchun qimmatli qog'ozlarni sotish uchun kraudfanding mexanizmlaridan foydalanishi mumkin, shu bilan birga investorlarga noqonuniy mahsulotlarni tarqatish mumkin. Xuddi shunday, peer-to-peer kredit platformalari pul yuvishchilarga noqonuniy mablag'larni minimal tartibga solish tekshiruvi bilan oluvchilarga o'tkazish imkonini berishi mumkin.

Transchegaraviy o'tkazmalar: Ham kraudfanding, ham peer-to-peer kredit xizmatlari ko'pincha xalqaro chegaralar orqali pul o'tkazishni o'z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, P2P pul yuvishda shaxsni tasdiqlash yoki shubhali faoliyat haqida hisobot berish chegaralari kabi tartibga soluvchi standartlardagi farqlardan foydalanish mumkin. Yurisdiksiyalar bo'ylab noqonuniy mablag'larni kuzatishning logistik muammosi moliya organlariga pul yuvish bo'yicha tekshiruvlarni amalga oshirishni qiyinlashtirishi mumkin.

Strukturaviy potentsial: "Tuzilgan" operatsiyalarni amalga oshirish uchun tengdoshga kreditlash va kraudfanding mexanizmlaridan foydalanish mumkin. Amalda, bu bir nechta platformalarda bir nechta tranzaksiyalar orqali mablag'larni ko'chirishni o'z ichiga oladi. Crowdfunding va peer-to-peer kreditlashning qulayligi va tezligi jinoyatchilarga tuzilgan operatsiyalarni osonroq qilish va noqonuniy mablag'larning qonuniy ko'rinishini chuqurlashtirish imkonini beradi.

noyatchilarni pul yuvish uchun tengdoshga kreditlash yoki kraudfanding loyihalaridan foydalangan holda yaxshiroq aniqlash uchun firmalar qizil bayroqcha xatti-harakatlaridan ehtiyot bo'lishlari kerak, jumladan:

- Yurisdiksiya bo'yicha hisobot berish chegarasidan yuqori bo'lgan kreditlar yoki o'tkazmalar.

- PEPlar , sanktsiyalar ro'yxatidagi mijozlar yoki salbiy media hikoyalari mavzusi bo'lgan mijozlar bilan bog'liq kreditlar yoki o'tkazmalar .

- Kreditlarning noodatiy shakllari yoki kraudfanding investitsiyalari yoki yuqori xavfli yurisdiksiyalardagi mijozlar ishtirokidagi operatsiyalar.

- Kredit oluvchilarning shaxsini noto'g'ri ko'rsatish yoki noto'g'ri tekshirish.

- Kreditni ortiqcha to'lash shakllari.

- Pul o'tkazmalari tuzilmalarining bir qismi sifatida egalik huquqi noaniq bo'lgan vakillik bank xizmatlaridan foydalanish [4].<https://complyadvantage.com/insights/aml-p2p-lending-crowdfunding/#:~:text=What%20Are%20Th> .

Buyuk Britaniyada qarz beruvchi va qarz oluvchi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri kredit shartnomasi tuziladi. P2P kreditlash platformasi kreditorlar va qarz oluvchilarga mos keladi, shuningdek, kreditorlar nomidan kredit to'lovlarini yig'adi. Kreditorlardan olingan barcha qarz mablag'lari va qarz oluvchilardan to'lovlar P2P kreditlash platformasining alohida

mijozlar hisoblariga tushadi va P2P kreditlash platformasining boshqa kreditorlari platforma ishlamay qolgan taqdirda ushbu hisobvaraqlardagi mablag'lar bo'yicha da'volari yo'q. AQShda qarz beruvchi va qarz oluvchi o'rtasida kredit shartnomasi tuzilmaydi. Aksincha, P2P kreditlash platformasi kreditor va qarz oluvchiga mos keladi va P2P kreditlash platformasining sho'ba banki kreditni boshlaydi. P2P kreditlash platformasi tegishli qimmatli qog'ozlarni (notalarni) investorlarga sotishdan tushgan mablag'lardan foydalangan holda filial bankidan kreditlarni sotib oladi. Peer-to-peer kreditlashni tartibga solish Buyuk Britaniyadagi tengdoshlarga kreditlash (shuningdek, kreditga asoslangan kraudfanding deb ham ataladi) platformalari 2014-yil aprel oyidan beri Moliyaviy xulq-atvor organi (FCA) tomonidan tartibga solinadi va bu sohada adolat va shaffoflikni ta'minlashga yordam beradi. Bu, shuningdek, iste'molchilarga Moliyaviy Ombudsman shikoyatlari xizmatidan foydalanish imkonini beradi. Platforma ruxsat etilganligiga ishonch hosil qilish uchun FCA registrini qidirish mumkin. Tartibga solinadigan provayderlar rioya qilishlari kerak bo'lgan bir qator qoidalar mavjud, jumladan:

1. Platformalar mijozning ajratilmagan mablag'larini to'sib qo'yishi kerak, shunda ular to'lovga layoqatsiz bo'lgan taqdirda qaytarilishi mumkin.

2. Platformalar 14 kunlik "chiqish huquqi" muddatini berishi kerak, bunda mijozlar istalgan sababga ko'ra o'z shartnomasini bekor qilishlari mumkin.

3. Platformalar moliyaviy qiyinchiliklar yuzaga kelganda chidamliligini ta'minlash uchun kapital talablariga javob berishi kerak[5]. <https://www.lendingworks.co.uk/finance-guides/p2p-lending/is-peer-to-peer-lending-safe#regulation>

Yaponiyada ham kreditorlar qarz oluvchilarga to'g'ridan-to'g'ri kredit bermaydilar. P2P kreditlash platformasi kreditni Yaponiya Savdo kodeksiga muvofiq jimjimador hamkorlik shartnomalari ( tokumei kumiai keiyaku : TK kelishuvlari) orqali investorlardan yig'adigan mablag'lar bilan boshlaydi . Ushbu TK shartnomalariga ko'ra, P2P kreditlash platformasi biznes operatori sifatida kreditlash bilan shug'ullanadi va investorlar P2P kreditlash platformasiga jim sheriklar sifatida mablag' beradi. Yaponiyada P2P kreditlash platformalarining bankrotlik xavfi bilan kurashish uchun investorlarning kreditlarini P2P kreditlash platformasining boshqa aktivlaridan ajratish uchun maxsus maqsadli kompaniyalar va aniq maqsadli trastlar kabi sxemalardan foydalanish mumkin. Bunday huquqiy tartib-qoidalar P2P kreditlash platformalarining muvaffaqiyatsizligi kontekstida investorlar himoyasini kuchaytirishi va P2P kreditlash bozoriga ishonchni o'rnatish va uning sog'lom rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin.

Yaponiyada yangi qoidalarni joriy etish zarurligini ko'rib chiqishda, P2P kreditlash bozorining hozirgi rivojlanishi va investorlarni himoya qilishning amaldagi qonunchilik bazasi ostida P2P kreditlashning ko'rib chiqilishi, xususan, o'sish hajmi va tezligi sifatida tahlil qilinishi kerak. P2P kreditlash bozori Yaponiya va Buyuk Britaniyada farq qiladi. Shu munosabat bilan, Yaponiyada keng tarqalgan qonunchilikka muvofiq, P2P kreditlash platformasining ishlamay qolishi uning investorlari uchun kutilmagan yo'qotishlarga olib kelishi mumkin bo'lgan xavflarni keltirib chiqaradi. Ushbu hujjat investorlarni ushbu

xavflardan himoya qilish uchun aniq maqsadli kompaniyalar va aniq maqsadli trestlar kabi sxemalardan foydalanishni taklif qiladi. P2P kreditlash platformalarini ushbu sxemalardan foydalanishga rag'batlantirish muhimdir. Shu bilan birga, P2P kreditlash platformalari P2P kreditlash bilan bog'liq risklarni amaldagi huquqiy va me'yoriy oshkor qilish talablaridan kelib chiqqan holda, qo'llaniladigan huquqiy tartibga solish nuqtai nazaridan etarlicha tushuntirishi kerak [6]. [https://www.boj.or.jp/en/research/wps\\_rev/lab/lab17e06.htm](https://www.boj.or.jp/en/research/wps_rev/lab/lab17e06.htm). P2P kreditlashning tuzilishi va xususiyatlarini odatda yuqoridagi kabi umumlashtirish mumkin bo'lsa-da, P2P kreditlashning huquqiy tartiblari mamlakatdan mamlakatga farq qiladi. Ushbu maqola Buyuk Britaniya, AQSh va Yaponiya huquqiy tizimlarida P2P kreditlashning turli huquqiy usullarini tushuntiradi.

#### **XULOSA.**

Onlayn kreditlash platformalari qimmatli xizmatlarni taklif qilsa-da, ularning amaliyoti qarz oluvchilarning huquqlari va qadr-qimmatini birinchi o'ringa qo'yishi muhim. Huquqiy landshaftni tushunib, qarz oluvchilar o'zlarini ortiqcha ta'qiblardan himoya qilishlari mumkin va kreditorlar raqamli moliya sanoatida ishonchni mustahkamlashlari va o'z obro'larini saqlab qolishlari mumkin. Fintech sohasidagi yutuqlar turli xil onlayn moliyaviy xizmatlarni, jumladan, tengdoshga kreditlash va kraudfandingni rivojlantirish va keng qo'llash imkonini berdi, ularning ikkalasi ham ko'p milliard dollarlik bozorlarni ifodalash uchun o'sdi. Peer-to-peer (P2P) kreditlash (ba'zan mikrokreditlash deb ham ataladi) - bu tez va samaraliroq kredit jarayoni uchun kreditorlar bilan qarz oluvchilar bilan mos keladigan onlayn platforma orqali boshqa shaxslar yoki korxonalarga pul qarz berish amaliyotidir. Xuddi shunday, kraudfanding an'anaviy moliyalashtirish manbalarini chetlab o'tib, biznes yoki loyihalar egalarini moliyaviy maqsadlarga erishilgan taqdirda foyda yoki mukofot evaziga sarmoya kiritishni tanlashi mumkin bo'lgan potentsial investorlar bilan bevosita aloqada bo'lish orqali onlayn tarzda mablag' yig'ish usulidir. Bunda yuzaga keladigan pul yuvishga bog'liq kamchiliklarni ham bartaraf qilish kerak. Peer-to-peer kreditlash yoki kraudfanding uchun muvofiqlik majburiyatlarini boshqarish uchun firmalar tegishli AML dasturiy platformasini integratsiya qilishga intilishi kerak. Avtomatlashtirilgan AML texnologiyasi nafaqat CDD va tranzaksiya ma'lumotlarini yig'ish va tahlil qilish tezligi va samaradorligini oshiradi, balki inson xatosi ehtimolini kamaytirishga yordam beradi. AML dasturiy ta'minot yechimlari o'zgaruvchan tartibga soluvchi muhitda doimiy muvofiqlikni va'da qilib, firmaning muvofiqlik ehtiyojlariga moslasha olishning qo'shimcha afzalligiga ega.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :**

1. <https://www.investopedia.com/terms/p/peer-to-peer-lending.asp>
2. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/wealth-management/p2p-peer-to-peer-lending/>
3. <https://www.respicio.ph/features/online-lending-harassment>

4. <https://complyadvantage.com/insights/aml-p2p-lending-crowdfunding/#:~:text=What%20Are%20Th> .
5. <https://www.lendingworks.co.uk/finance-guides/p2p-lending/is-peer-to-peer-lending-safe#regulation>
6. [https://www.boj.or.jp/en/research/wps\\_rev/lab/lab17e06.htm](https://www.boj.or.jp/en/research/wps_rev/lab/lab17e06.htm)